

REPETITIVNO PONAŠANJE KOD UČENIKA SA LAKOM I UMERENOM INTELEKTUALNOM OMETENOŠĆU*

Mirjana Đorđević, Nenad Glumbić

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija

Repetitivno ponašanje karakterišu ponavljajući pokreti, neobični senzorni odgovori, ograničena interesovanja, rutine i rituali. Iako se repetitivna ponašanja najčešće dovode u vezu sa poremećajima iz spektra autizma, poznato je da ona mogu pratiti neka psihijatrijska stanja, oštećenje vida, sindromske poremećaje, kao i intelektualnu ometenost. Nalazi u literaturi pokazuju da se prisustvo repetitivnih ponašanja povećava sa dubinom intelektualne ometenosti.

Cilj ovog istraživanja je utvrditi da li se učenici sa lakom i umerenom intelektualnom ometenošću razlikuju u učestalosti i intenzitetu ispoljavanja repetitivnog ponašanja, kao i da li pojava ovog ponašanja korelira sa nivoom funkcionisanja ovih osoba u konceptualnim, praktičnim i socijalnim veštinama.

Uzorkom ovog istraživanja obuhvaćeno je 40 učenika sa intelektualnom ometenošću nepoznate etiologije uzrasta od 8-14 godina, podeljenih u dve grupe – učenike sa lakom ($N = 18$, $AS_{uzrast} = 10,61$, $SD_{uzrast} = 1,819$) i učenike sa umerenom intelektualnom ometenošću ($N = 22$, $AS_{uzrast} = 10,69$, $SD_{uzrast} = 1,861$).

Za potrebe procene prisustva repetitivnog ponašanja korišćen je Upitnik za procenu repetitivnog ponašanja (*Development of Repetitive Behaviour Questionnaire-2 – RBQ-2*, Leekam et al., 2007), a za utvrđivanje nivoa funkcionisanja kriterijumi iz DSM-5 klasifikacije (APA, 2013).

Primenom t-testa nezavisnih uzoraka dobijeno je da nema značajnih razlika u ispoljavanju repetitivnog ponašanja između grupe ispitanika sa lakom ($AS = 26,55$, $SD = 6,45$) i ispitanika sa umerenom intelektualnom ometenošću ($AS = 27,18$, $SD = 5,34$) ($t(38) = -0,336$, $p = 0,739$). Statistički značajne korelacije između repetitivnog ponašanja i nivoa funkcionisanja pronađene su samo u grupi ispitanika sa umerenom intelektualnom ometenošću i to za polje konceptualnih veština ($r = 0,552$, $p = 0,008$). Dobijeni rezultati pokazuju da je niži nivo konceptualnih veština kod učenika sa umerenom intelektualnom ometenošću u vezi sa povećanim ispoljavanjem ponavljajućih ponašanja.

Ključne reči: ponavljajuće ponašanje, konceptualne veštine, intelektualna ometenost

* Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektu „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću” (ev. br. 179 017) koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

376.1-056.26/.36-053.2(048)
316.614-056.26/.36-053.2(048)

СТРУЧНО-научни скуп са међународним учешћем Актуелности у едукацији и рехабилитацији особа са сметњама у развоју (6 ; 2019 ; Београд)

Zbornik rezimea / VI stručno-naučni skup sa međunarodnim učešćem
"Aktuelnosti u edukaciji i rehabilitaciji osoba sa smetnjama u razvoju",
Beograd, 25-26. maj 2019. godine ; [urednici Ivana Sretenović, Srećko Potić]
= Book of Abstracts / VI Scientific Conference with International Participation
"Actualities in Education and Rehabilitation of Persons with Disabilities",
Belgrade, May 25-26, 2019 ; [editors Ivana Sretenović & Srećko Potić]. -
Beograd =Belgrade : Resursni centar za specijalnu edukaciju =Resource
Center for Special Education, 2019 (Beograd : BIG štampa). - 101 str. ; 24 cm

Tekst na srp. i engl. jeziku. - Tiraž 200. - Registar.

ISBN 978-86-89713-06-0

а) Деца са посебним потребама -- Образовање -- Инклузивни метод -
- Апстракти б) Деца са посебним потребама -- Социјализација -- Апстракти